

Леся ЛЕБЕДИК,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри
мистецтвознавства та позашкільної
освіти, Полтавський національний
педагогічний університет імені
В. Г. Короленка

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛЬНОГО ПСИХОЛОГА

У сучасних умовах освіти роль шкільного психолога значно розширюється, оскільки він не лише надає допомогу учням, а й взаємодіє з педагогами, батьками та адміністрацією закладу. Зростання психоемоційного навантаження на дітей, соціальні виклики та необхідність впровадження інноваційних підходів до психологічного супроводу роблять актуальним питання впровадження сучасних технологій у діяльність шкільного психолога.

Інноваційні технології дозволяють покращити діагностичні процедури, підвищити ефективність психологічної корекції та профілактики, сприяти формуванню психологічної культури учасників освітнього процесу.

Метою застосування сучасних технологій у діяльності шкільного психолога є підвищення ефективності психологічного супроводу учнів шляхом застосування сучасних технологій у консультативній, корекційній, діагностичній та профілактичній роботі. Основні завдання застосування сучасних технологій у діяльності шкільного психолога: 1) використання цифрових технологій у психодіагностиці; 2) упровадження методик психологічної корекції на основі когнітивно-поведінкової терапії; 3) використання арт-терапевтичних технологій у роботі з учнями; 4) організація онлайн-консультування та психологічного супроводу; 5) розвиток соціально-емоційної компетентності учнів через інтерактивні методи.

Як показує аналіз останніх публікацій, проблема застосування сучасних технологій у діяльності шкільного психолога розроблялася вітчизняними дослідниками (Г. Бевз, І. Петренко, В. Юрченко, І. Бех, М. Богуславський, Н. Бордовська, Т. Бутківська, М. Васильєва, Л. Ваховський, О. Вишневський, В. Гриньова, О. Джуринський, О. Дубасенюк, І. Зязюн, П. Ігнатенко, В. Лозова, В. Лутай, О. Матяш, В. Огнев'юк, О. Скоробагатська, Р. Скульський, Л. Степашко, В. Струманський, О. Сухомлинська та ін.). Спираючись на попередні наші дослідження, у співавторстві з О. Блохою і В. Стрельниковим, з'ясуємо психолого-педагогічні основи застосування цих технологій психологом закладу загальної середньої освіти.

Серед сучасних технологій діяльності шкільного психолога наголосимо на: а) цифрових технологіях в психологічній діагностиці (використанні онлайн-тестування для швидкої та ефективної діагностики, наприклад, платформи PsyToolkit, PsyTests; використанні штучного інтелекту та аналізу великих даних для прогнозування психологічного стану учнів; використанні мобільних додатків для самоконтролю емоційного стану, наприклад, MoodMeter, Wysa); б) методах когнітивно-поведінкової терапії у шкільному середовищі (навчанні учнів технік подолання тривоги, стресу та емоційної нестабільності; використанні програм когнітивно-поведінкової терапії для корекції деструктивних поведінкових моделей; інтерактивних заняттях з розвитку саморегуляції та позитивного мислення); в) арт-терапевтичних технологіях у роботі з учнями (використанні методів малювання, казкотерапії, музикотерапії для роботи з емоційними станами; групових арт-терапевтичних тренінгів для зняття психоемоційної напруги; використанні методів фототерапії та драматерапії для самовираження учнів); г) онлайн-консультуванні та психологічній підтримці в цифровому середовищі (упровадженні відеоконсультацій для дистанційної психологічної допомоги; використанні чат-ботів і спеціалізованих платформ для емоційної підтримки учнів; організації онлайн-груп підтримки для дітей, що переживають стресові ситуації); д) соціально-емоційному навчанні (Social-Emotional Learning, SEL – навчанні дітей емоційної грамотності через інтерактивні тренінги; використанні гейміфікації у розвитку емпатії та соціальних навичок; упровадженні програм розвитку стресостійкості та впевненості в собі); е) медіації та технологій вирішення конфліктів (упровадженні програм медіації між учнями для конструктивного вирішення суперечок; навчанні методам ненасильницької комунікації (NVC); проведенні тренінгів з управління конфліктами серед учнівського колективу).

Перевагами використання цих та інших сучасних технологій у діяльності шкільного психолога є: 1) доступність та гнучкість – цифрові технології дозволяють надавати підтримку учням у зручному форматі (онлайн, мобільні додатки тощо); 2) індивідуалізація підходу – персоналізовані методики та адаптивні програми покращують ефективність психологічної допомоги; 3) економія часу – автоматизовані системи діагностики та онлайн-консультування зменшують навантаження на психолога; 4) інтерактивність і залученість – використання інтерактивних платформ та гейміфікації підвищує мотивацію учнів до участі в психологічних заняттях; 5) попередження кризових ситуацій – цифрові інструменти допомагають моніторити емоційний стан дітей і вчасно виявляти ризики депресії чи стресу.

До викликів та труднощів упровадження сучасних технологій у діяльності шкільного психолога відносимо: 1) проблеми конфіденційності та етики – збереження психологічних даних учнів потребує суворого контролю та захисту інформації; 2) необхідність додаткового навчання психологів – робота з новими технологіями вимагає професійної

підготовки; 3) ризик зниження міжособистісної взаємодії – цифрові консультації можуть зменшити емоційний зв'язок між психологом та учнями; 4) технічні бар'єри – недостатня технічна оснащеність шкіл може ускладнити впровадження новітніх технологій.

Пропонуємо такі рекомендації щодо впровадження сучасних технологій у діяльність шкільного психолога: 1) розвиток цифрової грамотності психологів – організація навчальних тренінгів та семінарів із використання інноваційних методик; 2) створення безпечного цифрового середовища – впровадження етичних стандартів і заходів щодо захисту персональних даних; 3) збалансоване поєднання традиційних і цифрових методів – використання технологій як доповнення до особистісного спілкування з учнями; 4) адаптація методик до вікових особливостей – підбір відповідних інструментів для різних вікових груп; 5) розвиток партнерства між школами та науковими установами – залучення експертів із психології та інноваційних технологій для вдосконалення технологій у психологічній практиці.

Використання сучасних технологій у діяльності шкільного психолога є важливим напрямом розвитку освітньої системи. Цифрові інструменти, інтерактивні методики, онлайн-консультування та арт-терапія дозволяють зробити психологічний супровід ефективнішим і доступнішим.

Проте впровадження цих технологій потребує відповідної підготовки фахівців, дотримання етичних норм і адаптації до особливостей шкільного середовища. Комплексний підхід до поєднання традиційних і цифрових методів дозволить створити ефективну систему психологічної підтримки учнів.

Список використаних джерел

1. Лебедик Л. В., Блоха О. М. Використання арт-терапевтичних методів у психокорекційній роботі в умовах воєнного стану. *Психологія і соціальна робота у XXI столітті*: зб. наук. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. форуму (20-22 листоп. 2024 р., м. Полтава). Полтава, 2024. С. 132–135.

2. Стрельников В. Ю., Лебедик Л. В. Розвиток в особистості пізнавального і професійного інтересів під час вивчення педагогічних дисциплін. *Досягнення сучасної психологічної науки та практики*: Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених: тези доповідей. Вінниця, 2020. С. 98–102.

3. Технології забезпечення роботи практичного психолога з дітьми та молоддю з особливими освітніми потребами: *Збірник наукових робіт учасників круглого столу та науково-методичного семінару. Вісник педагогіки і психології*. К. : ІСПП НАПН України, 2021. Вип. 27. 148 с.